

הפיקוח על הבנקים

אגף מדיניות והסדרה

ירושלים, ד' בתמוז תשפ"א

14 ביוני 2021

הס-480

לכבוד

התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי

א.ג.נ.,

הנדון: קובץ שאלות ותשובות ליישום צו איסור הלבנת הון והוראת ניהול בנקאי תקין 411 בחברות כרטיסי אשראי

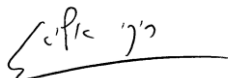
במסגרת פעילות הסליקה וההנפקה שלהן, נדרשות חברות כרטיסי אשראי לעמוד בדרישות מכוח צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשס"א-2001, ומכוח הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411 - "מניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות" (בהתאמה: "הצו" ו-"ההוראה").

קובץ זה מהווה ריכוז של עמדות לגבי יישום ההוראה או הצו. הקובץ אינו מהווה רשימה מלאה של עמדות הפיקוח על הבנקים לגבי סוגיות שעלו בעניין יישום ההוראה או הצו, או לגבי סוגיות אחרות שעשויות לעלות בעת יישומן.

התשובות הכלולות בקובץ זה מבטאות את עמדתו ופרשנותו המחייבת של המפקח על הבנקים לצו ולהוראה. בעתיד, תיבחן האפשרות לשלב חלק מהתשובות בגוף ההוראה.

מסמך זה מפורסם באתר האינטרנט של בנק ישראל ומתעדכן על ידינו מעת לעת.

בכבוד רב,

ריקי אליאס

סגנית המפקח על הבנקים

העתק: המפקח על הבנקים

הפיקוח על הבנקים

אגף מדיניות והסדרה

תאריך עדכון		
		א. חובות זיהוי, אימות וזיהוי פנים-אל-פנים
	<p>שאלה 1א:</p> <p>האם בעת הנפקת כרטיס חיוב ללקוח תושב יחיד, חברת כרטיסי אשראי רשאית להסתפק באימות שביצע התאגיד הבנקאי השותף להסדר הנפקה בו מתנהל חשבון העובר ושב לצורך מילוי חובת האימות שבסעיף 6א(ב) לצו?</p>	
26/5/2015	<p>תשובה:</p> <p>חברת כרטיסי אשראי תהא רשאית להסתפק באימות שביצע התאגיד הבנקאי המנפיק או השותף להסדר הנפקה לפי סעיף 3א(1) לצו, בהתקיים כל התנאים הבאים:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. חברת כרטיסי האשראי תקבל תיעוד בכתב לביצוע הבדיקה - הכולל את תאריך ביצוע הבדיקה - מהתאגיד הבנקאי המנפיק או מהתאגיד הבנקאי השותף להסדר הנפקה ("התיעוד"); תיעוד בכתב - לרבות רשומה ממוכנת; 2. חברת כרטיסי האשראי תקבע בנהליה פרק זמן מירבי ממועד ביצוע האימות ועד מועד הנפקת כרטיס החיוב, אשר במהלכו תוכל להסתמך על התיעוד; בכל מקרה פרק הזמן כאמור לא יעלה על שנה; 3. חברת כרטיסי האשראי תנקוט פעולות בקרה על מנת לוודא כי אכן האימות בוצע כהלכה; בקרה - לרבות אימות מדגמי מול מרשם האוכלוסין; <p>כל המונחים בתנאים לעיל כמשמעותם בסעיף 6א לצו.</p>	
	<p>שאלה 2א:</p> <p>האם כרטיס הניתן לטעינה חוזרת, אשר סכום היתרה הניתן לצבירה בו בכל רגע נתון אינו חורג מתקרה של 1,000 ₪ נחשב ל"כרטיס חיוב"?</p>	
26/5/2015	<p>תשובה:</p> <p>הגדרת "כרטיס חיוב" אשר בצו כוללת חריג של כרטיס חיוב שהיתרה הצבורה האפשרית בו מוגבלת לשווה ערך של עד 1,000 ₪.</p> <p>"היתרה הצבורה האפשרית" נבחנת על פני זמן עם זאת, כרטיס הניתן לטעינה חוזרת לא ייחשב "כרטיס חיוב" כהגדרתו בסעיף 1 לצו אם מקיים את כל התנאים הבאים:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. סכום הטעינה המצטבר בשנה קלנדרית לא יעלה על 10,000 ₪, והסכום הניתן לטעינה בזמן נתון לא יעלה על 1,000 ₪; 2. הכרטיס יוכל להיטען אך ורק מחשבון עובר ושב בתאגיד בנקאי בישראל או מכרטיס חיוב ליחיד שההתחשבנות בגין החיובים שנעשו מכוחו נעשית 	

תאריך עדכון		
	<p>באמצעות חשבון עובר ושוב בתאגיד בנקאי בישראל ולא יאפשר משיכת מזומנים ;</p> <p>3. הכרטיס יוגדר לשימוש בקבוצה סגורה של בתי עסק (Closed loop), שתאושר על ידי האחראי לאיסור הלבנת הון ;</p> <p>4. הכרטיס לא יאפשר ביצוע עסקות בחו"ל ולא יאפשר ביצוע העברות בארץ ובחו"ל ;</p> <p>5. מנפיק הכרטיס ינטר את הפעילות בכרטיס, וכן יקבע בקרות לאכיפת התנאים לעיל.</p> <p>התאגיד הבנקאי יקבע מדיניות ויעגן בנהליו את התנאים האמורים לעיל.</p>	
	<p>חברות כרטיסי אשראי עשויות להנפיק ללקוח מספר כרטיסי חיוב שלא במסגרת הסדר הנפקה (כרטיס חיוב חוץ בנקאי). סעיף 6א לצו קובע מספר הקלות בעת הנפקת כרטיס חיוב חוץ בנקאי שמסגרת הפעילות בו אינה עולה על 50,000 ₪. כיצד על חברת כרטיסי האשראי לנהוג כאשר מונפקים ללקוח מספר כרטיסי חיוב חוץ בנקאיים שמסגרת הפעילות המאוחדת בהם עולה על 50,000 ₪?</p>	<p>שאלה א3:</p>
26/5/2015	<p>הסיכון במקרה בו מסגרת הפעילות האפקטיבית המצטברת ללקוח עולה על 50,000 ₪ דומה לסיכון בהנפקת כרטיס חיוב חוץ בנקאי יחיד שמסגרת הפעילות בו עולה על 50,000 ₪, לפיכך על חברת כרטיסי האשראי לזהות ולאמת זהותו של הלקוח כנדרש בעת הנפקת כרטיס חיוב חוץ בנקאי שמסגרת הפעילות בו עולה על 50,000 ₪. יובהר כי במקרה זה, חברת כרטיסי האשראי רשאית לדרוש ממבקש הכרטיס הצהרה, כאמור בסעיף 4א) לצו שלא בחתימת מקור.</p>	<p>תשובה :</p>
	<p>האם ניתן לזהות לקוח תושב ישראל בעת הנפקת כרטיס חיוב חוץ בנקאי שהמסגרת לפעילות בו אינה עולה על 50,000 ₪ לפי רישיון נהיגה?</p>	<p>שאלה א4:</p>
26/5/2015	<p>ככלל, עפ"י סעיף 6א(א)(2) בעת הנפקת כרטיס חיוב כאמור יש לזהות את הלקוח תושב ישראל לפי תעודת זהות בלבד. יחד עם זאת, ניתן לזהות לקוח לפי מסמך זיהוי אחר שהנפיקה מדינת ישראל הנושא שם, מספר זהות, תאריך לידה ותמונה, כאמור בהודעת המפקח על הבנקים מיום 25.09.2007 ליו"ר ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.</p>	<p>תשובה :</p>
	<p>מהן החובות שחלות על חברת כרטיסי אשראי בעת הגדלת המסגרת לפעילות בכרטיס חיוב חוץ בנקאי?</p>	<p>שאלה א5:</p>
26/5/2015	<p>הגדלת מסגרת הפעילות בכרטיס חיוב חוץ בנקאי מעל 50,000 ₪ כמוה כהנפקת כרטיס חיוב חדש שמסגרת הפעילות בו עולה על 50,000 ₪, ולפיכך לא יחולו ההקלות שבסעיף 6א לצו בעת הגדלת המסגרת לפעילות.</p>	<p>תשובה :</p>
	<p>כיצד יש לאמת זהותו של יחיד תושב חוץ בעת הנפקת כרטיס חיוב לפי סעיפים 6א(א)(1) ו- 6א(א)(2) לצו?</p>	<p>שאלה א6:</p>

תאריך עדכון		
26/5/2015	<p>תשובה :</p> <p>סעיף 6א(ב) לצו מתייחס רק לחובת ביצוע אימות מול מרשם האוכלוסין, היינו לאימות זהות של יחיד תושב ישראל. ברם, הפיקוח על הבנקים מצפה כי חברת כרטיסי אשראי תאמת זהותו של יחיד תושב חוץ כמפורט בסעיף 3(א)(2) לצו. בהנפקת כרטיס חיוב בנקאי ניתן לפעול כאמור בשאלה א1 לעיל, בשינויים המתאימים.</p>	
	<p>מהו מועד פתיחת חשבון בעת הנפקת כרטיס חיוב?</p>	<p>שאלה א7 :</p>
26/5/2015	<p>תשובה :</p> <p>ככל שמדובר במילוי החובות שיש לקיים "בעת פתיחת החשבון" (סעיפים 2(ב)(1), 4(א) ו-1(ב) לצו) אנו רואים בתהליך של מילוי הבקשה על-ידי הלקוח ומסירת הכרטיס כמועד פתיחת החשבון. בכל מקרה יש להשלים את כלל חובות הזיהוי והאימות טרם התחלת הפעילות בכרטיס.</p>	
17/4/2019	<p>האם יש לבצע הליכי זיהוי ואימות נוספים ללקוח לו הונפק כרטיס חיוב, לצורך מתן שירותים נוספים, מעבר לאלו הקשורים בשימוש בכרטיס החיוב?</p>	<p>שאלה א8 :</p>
	<p>"חשבון" מוגדר בצו דרך הריבוי, תוך מתן דוגמאות פרטניות לריכוז חיובים וזיכויים מכוח הסכמים שונים היוצרים התקשרות עסקית. לפיכך, אין מניעה כי חברת כרטיסי האשראי תגדיר בהסכם עם הלקוח סוגי חשבוניות במסגרתם יינתנו שירותים שונים (למשל - הנפקת כרטיס והלוואה). כידוע, בצו נקבעו דרישות מופחתות לזיהוי ולאימות בעת הנפקת כרטיסים מסוימים, למשל כרטיס חיוב חוץ בנקאי שמסגרת הפעילות בו אינו עולה על 50,000 ש. יובהר כי הליך הזיהוי, בעת פתיחת חשבון בו יינתנו שירותים שונים כאמור, יהיה לפי הסטנדרט המחמיר ביותר, החל על סוגי הפעילות הצפויים בחשבון. עם זאת, חברת כרטיסי האשראי רשאית להשלים את הזיהוי לפי הסטנדרט המחמיר יותר, בטרם יינתן השירות המחייב יישום סטנדרט זה, ולא בעת פתיחת החשבון.</p>	<p>תשובה :</p>
ב. הצהרה על נהנה/הצהרה על בעל שליטה		
	<p>האם חברת כרטיסי אשראי רשאית לקבל הצהרה על נהנה בה מופיעות בשדה "מספר חשבון" רק "ארבע הספרות האחרונות", ולא מספר הכרטיס בשלמותו?</p>	<p>שאלה ב1 :</p>
26/5/2015	<p>תשובה :</p> <p>כן, בכפוף לכך שהחברה עדיין יכולה לזהות את הלקוח באופן חד-חד ערכי, וכן לא נפגעת יכולת החברה לזהות פעולות חריגות ולהעביר דיווח מלאים לרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור ("הרשות").</p>	
ג. הכר את לקוח		
	<p>האם חברת כרטיסי אשראי פטורה מהשגת מידע "הכר את הלקוח" רלוונטי בעת הנפקת כרטיס חיוב בנקאי מכיוון שהתאגיד הבנקאי המנפיק או השותף להסדר הנפקה ביצע בדיקת נאותות?</p>	<p>שאלה ג1 :</p>

תאריך עדכון		
17/4/2019	<p>תשובה : התשובה נגזרת מהשאלה האם מדובר ב"תפעול הנפקה" או ב"הסדר הנפקה משותף", כאשר אם חכ"א היא צד להסכם הבנק עם הלקוח, מדובר ב"הסדר הנפקה משותף".</p> <p>יובהר כי אם חכ"א היא צד להסכם רק לצורך שיתוף מידע על הלקוח, בהתאם לאמור בחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 או שהיא צד להסכם לצורך תפעול ההנפקה, לא תיחשב כשותפה בהסדר הנפקה, לעניין שו"ת זה.</p> <p><u>"תפעול הנפקה"</u></p> <p>הבנק המנפיק הוא האחראי הבלעדי לחובות איסור הלבנת הון. הבנק יהיה רשאי לרכוש שירותי ניטור ממתפעל ההנפקה, אך ההחלטה האם לדווח לרשות והדיווח עצמו לרשות יבוצעו על ידי הבנק.</p> <p><u>"הסדר הנפקה משותף"</u></p> <p>האחריות היא ביחד ולחוד, כאשר הבנק וחכ"א יוכלו להסכים ביניהם מי אחראי לניטור ולדיווח בפועל על פעילות בלתי רגילה בכרטיס לרשל"ה. לאור העובדה כי שני הגופים מפוקחים על ידי הפיקוח על הבנקים, האחריות של השותף להסדר שלא מנטר ולא מדווח באה לידי ביטוי בכך שיוודא כי המידע שברשותו, לרבות מידע "הכר את הלקוח" ומידע על העסקאות בכרטיס, הרלוונטי לניטור ולדיווח קיים אצל השותף השני. הצדדים יודיעו לרשות ולפיקוח על ההסכמה ביניהם.</p> <p>יובהר כי אין צורך לביצוע "הכר את הלקוח" על ידי כל אחד מהשותפים להסדר.</p>	
	<p>האם בעת שחברת כרטיסי האשראי מחדשת את סליקת העסקות בבית העסק נדרש לבצע הליך "הכר את הלקוח"?</p>	שאלה ג2 :
26/5/2015	<p>הליך "הכר את הלקוח" אינו הליך נקודתי, אלא הליך מתמשך, בפרט יש לבצעו בעת אירוע משמעותי בחיי החשבון. חידוש סליקה כאמור מהווה ככלל אירוע משמעותי בחיי החשבון, כאשר על חברת כרטיסי האשראי לבחון בין היתר את נסיבות הפסקת הסליקה ואת פרק הזמן שחלף ממועד הפסקת הסליקה ועד למועד חידושה.</p>	תשובה :
	<p>האם ניתן להנפיק כרטיס חיוב, שמחויב מחשבון עובר ושב בתאגיד בנקאי שאינו המנפיק או שאינו שותף להסדר הנפקה (חוץ בנקאי) אשר אינו על שם בעל הכרטיס?</p>	שאלה ג3 :
26/5/2015	<p>ככלל, כרטיס חיוב חוץ בנקאי מחויב בדרך של הרשאה לחיוב חשבון עובר ושב בתאגיד בנקאי על שם המבקש להנפיק כרטיס. יחד עם זאת, קיימים מקרים בהם המבקש להנפיק כרטיס חיוב אינו בעל חשבון העובר ושב, במקרים אלו על התאגיד הבנקאי המנפיק לבדוק את הזיקה בין המבקש להנפיק כרטיס לבין בעל חשבון העובר ושב בתאגיד הבנקאי.</p>	תשובה :

תאריך עדכון		
	<p>בנוסף, יש לזכור כי בעל הכרטיס נחשב ל"מורשה חתימה" - כהגדרתו בסעיף 1 לצו - בחשבון העובר ושב. לפיכך ההרשאה לחיוב חשבון - המועברת לתאגיד הבנקאי בו מתנהל חשבון העובר ושב - צריכה לכלול גם את פרטיו של בעל כרטיס החיוב/הבהרה כי בעל הכרטיס אינו בעל חשבון העובר ושב (כך הבנק יוכל לפנות אל הלקוח ולקבל את פרטי בעל הכרטיס - "מורשה החתימה").</p>	
	ד. הקלות בעת פתיחת חשבון ללקוח קיים	
	<p>האם קיימות הקלות בעת הנפקת כרטיס חיוב נוסף במקרה שבו קיימת זהות חד-חד ערכית בין השם ומספר הזהות שמוסר הלקוח לבין הפרטים שנרשמו במאגר המידע של התאגיד הבנקאי?</p>	שאלה ד1:
26/5/2015	<p>ככל שמדובר בהנפקת כרטיס נוסף שלגביה חלים הפטורים מכוח סעיף 6א לצו וכרטיס החיוב הנוסף יקושר לאותו לקוח וההתחשבות תיעשה באמצעות אותו חשבון עובר ושב, תאגיד בנקאי יוכל להסתפק ברישום פרטי הזיהוי והאימות, וכן רישום הפרטים הקבועים בסעיף 6א(ב) לצו על בסיס הנתונים שקיימים אצלו במאגר, והדבר ייחשב כמילוי החובות שבסעיף 6א לצו, ובלבד שלא חלפה יותר משנה ממועד ביצוע האימות בכרטיס הקיים.</p>	תשובה:
	ה. בדיקה אל מול הרשימה	
	<p>האם ביצוע כל עסקה בכרטיס חיוב בבית עסק מחוץ לישראל מחייבת בדיקה אל מול הרשימה?</p>	שאלה ה1:
26/5/2015	<p>חברת כרטיסי אשראי תבדוק אל מול הרשימה כל בית עסק מחוץ לישראל בו מתבצעת עסקה בכרטיס חיוב שהנפיקה. חברת כרטיסי האשראי תהיה רשאית להשלים את הבדיקה לאחר ביצוע העסקה בהתקיים כל התנאים הבאים:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. החברה תבצע בדיקה מרוכזת של בתי עסק מחוץ לישראל בהם בוצעו עסקות אל מול הרשימה מיד עם קבלת הנתונים על בית העסק; 2. במקרה בו בית עסק מחוץ לישראל הוא גורם המופיע ברשימה, החברה תחסום לאלתר ביצוע פעולות מול בית העסק, ותדווח כאמור בסעיף 10 בחוק איסור מימון טרור, התשס"ה-2005. <p>לעניין זה, "בית עסק מחוץ לישראל" - בית עסק תושב חוץ או גוף שרשום כתאגיד מחוץ לישראל שאינו נסלק ע"י בעל רישיון לסליקה בישראל.</p>	תשובה:
	<p>האם בעת הנפקת כרטיס חיוב ללקוח, חברת כרטיסי אשראי רשאית להסתפק בבדיקה מול הרשימה - לפי סעיף 13א(1) לצו - שביצע התאגיד הבנקאי השותף להסדר הנפקה בו מתנהל חשבון העובר ושב?</p>	שאלה ה2:
26/5/2015	<p>לא. עמדה זו עקבית עם הדרישה לבדוק, כאשר יש עדכון ברשימה, את כל שמות הלקוחות הקיימים מול הרשימה החדשה.</p>	תשובה:
	ו. הגדרת חשבון	

תאריך עדכון		
	האם הוספת מסוף בסניף אחר של בית עסק (אותה ישות משפטית) נחשבת לפתיחת חשבון סליקה ע"י חברת כרטיסי האשראי?	שאלה 11 :
14/6/21	כל עוד מדובר בהסכם התקשרות אחד לסליקת עסקות בכרטיסי חיוב, הוספת מסוף חדש כאמור אינה מהווה פתיחת חשבון. במצב בו, מדובר באותו חשבון סליקה, אך חשבון הבנק המזוכה הוא אחר מזה הקיים, על חברת כרטיסי האשראי לבצע בירור מול בית העסק בנוגע לשינוי.	תשובה :
	ז. דיווח לפי גודל פעולה	
	האם ביצוע עסקה מסוג רכישת מט"ח בבית עסק, החייב ברישום לפי סעיף 11ג לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, כנותן שירותי מטבע, באמצעות כרטיס חיוב נחשבת כביצוע פעולה במזומן לפי סעיף 8(א)(1) לצו?	שאלה 12 :
26/5/2015	לא, ולפיכך אין חובה בדיווח לרשות לפי סעיף 8(א)(1) לצו. יחד עם זאת, אין באמור כדי לשלול העברת דיווח לרשות על ביצוע פעולה בלתי רגילה לפי סעיף 9 לצו.	תשובה :